

XIII.

Aarhus Bispestols Indkomst 1788.*Ved Vilhelm Bang.*

Som bekjendt bleve Biskoppernes Indtægter, der i den katholske Tid næppe med Urette skildres som »ligefrem fyrstelige«, ved Reformationen meget reducerede. Medens de i den første Tid efter Reformationen vare temmelig faste — ved Kirkeordinantsen bestemtes en Biskops aarlige Løn til 2 Læster Rug, 4 Læster Malt, 2 Læster Havre, 50 Læs Hø, 20 Læs Halm, 40 Lam og 100 Guldgylden, hvorhos Tyendeholdet fastsattes til 2 Tjenestepiger, en Karl, en Skriver, en Dreng, samt en Kjøresvend, der kunde passe fire Heste — saa bleve efterhaanden Indtægterne mest forandrede til Kongetiende fra forskellige Sogne, der tillagdes Bispeembederne. Saaledes vedblev det, indtil det bestemtes (jvfr. kgl. Resolution af 26 Sept. 1854) at ved Vakancer i Bispeembederne skulde de Biskopperne tillagte Tiender inddrages i Statskassen, og Lønnen for største Delen betales med Penge. Skjøndt de tidligere Biskoppers Lønninger kun var ringe imod, hvad de katholske Biskopper havde oppebaaret, maa vi dog anse dem for saa rigelige i Modsætning til, hvad Landets syv Biskopper nu lønnes med, at vi, især naar der tages Hensyn til, at Pengene havde langt større Værdi den Gang end nu, maa undres over, at adskillige af de lutherske Biskopper ligefrem trykkedes af Næringssorger, og at nogle endog efterlode sig betydelig Gjæld. Nedenstaaende Fortegnelse, der findes i de Wormske Samlinger, er forfattet i Anledning af Vakancen, der var indtraadt ved Biskop Jørgen Hees Død d. 30 Decbr. 1788; den er skrevet med J. Worms Haand.

A. Penge Indkomst.		ℳ	Ⓕ
I. Af Kongetiender, de fleste beliggende i Sønderhald Herred.			
1. ChrstrupSogns overladt til adskillige og betales for det meste til 11 Febr. 1789	258	2	
2. Essenbech ditto — ditto	126	4	
3. Søeby ditto — ult. Febr.	51	5	
4. 5. Schadder og Lihme do. 11 Febr. .	195	5	
6. Aarslef do., deelt — ult. Decbr. 88 et Febr. 89	86	3	
7. Nørager do. 11 Febr.	157	2	
8. Koed do. ditto.	80	1	
9. Hvilsager do. ult. Febr.	113	2	
10. Wiwild do. ditto	220	4	
11. 12. Mygind et Krogsbech 13 Junii 89	139	3	
13. 14. 15. 16. Wirring, Weylby, Østeret Wester-Alling 11 Junii 89	411	„	
17. Eggøe i Østerlisberg Herred, deelt og betales til ult. Nov. 88, 11 et ult. Febr. 89	212	5	
18. Sødring i Gierlev Herred 11 Febr. 89	33	4	
19. Besser og Onsberg paa Samsøe perpetueret til Herskabet for.	50	„	
betales in Synod. Vernali 89.			
II. Af Kirketiender, som haves uden Jure vocandi, nær ved Aarhus.			
1. Scheybye Sogns betales til ult. Febr. 89	74	2	
2. Aabye do. — ditto.	87	2	
3. Casted do. — ditto.	45	1	
III. Kongens Anpart Qvægtiende af 8 Sogne paa Mols, som indsamles af Præsterne til Midsommer og Mikkelsdag, præter propter			
	50	„	
IV. Cathedratikum, som er betalt i Foraarslandemode.			
1. af Nørre Herred	24	ℳ 3	Ⓕ 2 Ⓕ
2. - Sønder do.	12	— 2	„ -
3. - Sønderhald do.	13	— „	„ -
4. - Westerliesberg do. .	2	— „	„ -
5. - Rougsøe do.	12	— „	„ -
6. Østerliisberg Herred betalt i Efteraarslandemode	8	— 4	„ -
	72	3	
At overføre..		2468	1

		Rd	Sk	β
Overført..		2468	1	3
V. Af Jordegods, nemlig				
1. en Ejendom paa True Mark betalt 1/2 til St. Hans Dag 88 og 1/2 til Ny-aar 89	18 Rd " 1/2 " β			
2. Landgieldspenge af Bøndergodset circa 8 Tdr. Hartkorn, som ejes med Herlighed, betales mod Aarets Udgang og inden Kyndelmisse	34 — 4 - 10 -			
3. Renter af 100 Rd 10 β indkommen for en bortsolgt øde Jord paa Peerstrup Mark	4 — " - " -			
4. ditto af 400 Rd for en bortsolgt Skovpart, indkommer til Snapsting 89	16 — " - " -			
		72	4	10
Summa..		2540	5	13

	Rug			Byg			Havre		
	Tdr.	Skp.	Fdk.	Tdr.	Skp.	Fdk.	Tdr.	Skp.	Fdk.
B. Korn og andre Vare.									
1. Kongetienden af Fausing og Auning Sogner, som er perpetueret til Estrup, deraf betales til 11 Junii efter Capittels Taxten for	26	2	"	13	4	"			
2. Schiørring Sogns ditto accorderet at leveres en Kiøbmand i Randers, naar efter Junii paafordres	11	1	3	11	1	3	11	1	3
3. Kirkehavre af adskillige Kirker i Stiftet, betales i Febr. 89, efterat Capittels Taxt er sat	"	"	"	"	"	"	156	1	"
4. Landgields Korn	17	4	"	31	4	"	59	4	"
	54	7	3	56	1	3	226	6	3

Derforuden Landgilde Species 1 1/2 Tdr. Smør, 6 Sviin, 3 Lam, 3 Gæs, 8 Høns og 24 Læs Tørv.

C. Alle 3 Parter Tiende af Byen Hasselager, som har 4 Beboere og $25\frac{3}{4}$ Tdr. Hartkorn, hævet in Natura og beløb sidste Aar Rug 4 Traver, 16 Kierve, Byg 18 Tr. 4 K., og Havre 17 Tr. 17 K.

D. til Biske Residencens Vedligeholdelse svares af Sognepræsten i Øster-Tørslev og bet. til 11te Dec. 88 — 50 Rdl, ligesaa af Præsten til Dalbyeovre 50 Rdl og af et Hus ved Biske Residencen 4 Rdl tilsammen, som beviislig skal anvendes 104 Rdl.

Som Directeur for den Hørningske Stiftelse har Hr. Biskoppen eene Ius vocandi til Wiwild og Weylbye, og deltagere med at kalde Præst til Aarslef, Hørning og Lime, samt til-Christrup og Hornbech. — Ligesaa bortgiver han og Portioner af samme Stiftelse til 6 adelige Frøkener, som nyde hver 12 Tdr. Rug og 12 Tdr. Byg. —

Som Byrde paa Embedet anmærkes foruden personelle Skatter:

1. Pro Cento- og Embeds Skat	172 Rdl 1 $\frac{1}{2}$ 4 β
2. Enke-Pension bliver formodentlig	200 — " - "
3. Indqvarterings-, Vægter- og Sprøyteskat circa	28 — " - " -
	400 Rdl 1 $\frac{1}{2}$ 4 β